

LGBTİ'lerin İnternet Yoluyla İfade Özgürlüğü

Araştırmacı ve yayına hazırlayan

Av. Yasemin Öz

Bu araştırma Kaos GL Derneği'nin de partneri olduğu "Cinsel Haklar Projesi" kapsamında İsveç Uluslararası Kalkınma Kurumu (SİDA) tarafından finanse edilmiştir. "Cinsel Haklar Projesi" APC'nin Hindistan, Endonezya, Güney Afrika ve Türkiye'den partnerlerle yürüttüğü bir projedir. APC ve SİDA'nın bu çalışmayı finanse etmesi yayındaki fikirlere katıldığı anlamına gelmemektedir.

LGBTİ Bireylerin İnternet Yoluyla
İfade Özgürlüğü

Kaos GL

Gazi Mustafa Kemal Bulvarı, 29/12,

Demirtepe / Kızılay – Ankara

Telefon: +90 312 230 0358

Faks: +90 312 230 6277

E-posta: bilgi@kaosgldernegi.org

www.kaosgl.org

Yayım Tarihi

Eylül 2015

İÇİNDEKİLER

A- Türkiye’de İnternet Yoluyla İfade Özgürlüğü	5
B- LGBTİ Bireylerin İfade Özgürlüğü ve İnternet	17
C- İnternet Kullanımına İlişkin Mevzuat.....	22
D- LGBTİ Sitelere Erişimin Engellenmesine İlişkin Örnekler...	36
E- Küresel Kullanımda Olan İnternet Sitelerinin Türkiye’de LGBTİlere Yönelik Uyguladıkları Sansür	38
F- LGBTİ Örgütlerin İnternet Yoluyla İfade Özgürlüklerinin Engellenmesine Karşı Gerçekleştirdikleri Yasal Başvurular	41
Sonuç ve Öneriler	47
İnternette Feminist Prensipler	51

A-TÜRKİYE’DE İNTERNET YOLUYLA İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

Dünya çapında internet yoluyla yayın yapan pek çok siteye karşı gerçekleştirdiği engellemelerle gündeme gelen Türkiye’nin bu tutumu, kuşkusuz yalnızca LGBTİ içerikli sitelere karşı olmayıp, genel anlamda ifade özgürlüğü konusunda tartışma yaratacak seviyededir.

İnternet sitelerine yönelik erişim kısıtlamaları iki şekilde karşımıza çıkmaktadır: Yayın içeriklerine yönelik engellemeler ve alan adı tahsisine yönelik yasaklamalar.

I- YAYIN İÇERİKLERİNE YÖNELİK ENGELLEMELER

Yayın içeriklerine ilişkin engellemeler konusunda, Alternatif Bilişim Derneği tarafından yayınlanan “Türkiye’de İnternetin 2013 Durumu” raporunda şu ifadelere yer verilmiştir; *“Türkiye’de erişim engelleri bütün hızıyla devam etmektedir. “Engelliweb” inisiyatifinin tespit edebildiği erişime engelli alan adlarının sayısı Ekim sonu itibarıyla 33 binin üzerine çıkmıştır. Geçtiğimiz Nisan ayından bu yana, geçen 6 aylık sürede yaklaşık 5000’den fazla alan adı 5651 numaralı yasa gereğince erişime engellenmiştir. Yani Türkiye’de ayda ortalama 1000 alan adı erişime kapatılmaktadır.*

2007 yılından beri son derece yanlış ve eksik bir düzenleme olarak sivil toplumun tepkisini çeken 5651 sayılı kanun ve bağlı idari/ya-

sal düzenlemeler, yeni yapılan eklemelerle giderek ağırlaşmakta ve daha büyük problemler yaratmaya aday hale gelmektedir. Torba yasalarla yapılan özensiz değişikler sonucunda şans oyunları kapsamında özel kişilere site kapatma yetkisinin önü açılmıştır.

Mevcut düzenlemeler her şeyi kayıt altına almayı öngören bir ruh ile hazırlandığı için, uygulamada da gerekli gereksiz birçok noktada kayıt tutulmaktadır. Bu durum kişisel verilerimizin gizliliğini tehdit etmektedir. Bu sebeple kayıtların ne şekilde ve kimler tarafından tutulacağı ve kimler tarafından tutulmayacağı açıkça düzenlenmelidir. Tutulan kayıtların yok edilmesi zorunluluğu ve ne zaman yapılacağı, gerektiğinde bu kayıtlara kimler tarafından ve nasıl erişilebileceğı açıkça ifade edilmelidir. Türkiye’de yurttaşlarımızın ihtiyacı temel hak ve özgürlüklerin genişletilmesi bakışı ile hazırlanmış düzenlemelerdir. Bu da ancak kişisel verilerimizin ve iletişimimizin gizliliği, ifade özgürlüğünün önceliği ve ağ tarafsızlığı gibi prensiplerle mümkündür.

5651 sayılı yasanın değiştirilmesi amacıyla yapılan onlarca toplantı ve çalışmaya rağmen hiç bir somut adım atılmamaktadır. AİHM’in bu yılın başında verdiği kararla temel hak ve özgürlüklere aykırı bulduğu bu yasa tümüyle yenilenmelidir. Ayrıca özellikle Gezi parkı eylemlerinin ardından İnternet ve dijital aktivizm, hükümet sözcüleri tarafından çok defa hedef haline getirilmiş, bu da sansür ve gözetimin arttırılacağı yönlü kaygıları arttırmıştır. Bu gibi açıklamalar hukuki olmadığı gibi yersiz ve yararsızdır. Yurttaşların ifade ve örgütlenme özgürlüklerine müdahaledir.

Dernek olarak diyoruz ki, erişim engelleme suçla mücadele etmenin etkin bir yolu değildir. Çok özel haller dışında kesinlikle başvurulmamalıdır. Basın ve terörle mücadele kanunları gibi ifade özgürlüğünü tehdit ettiği çok sayıda örnekle teyit edilmiş kanunlar aracılığı ile İnternet siteleri kapatılmamalıdır. Bunlar açıkça poli-

tik sansür anlamına gelmektedir. Ayrıca mahkemeler tarafından verilen koruma tedbiri kararları süresiz olduğu için cezaya ve nihayetinde kalıcı sansüre dönüşmektedir.¹

Raporda bahsedilen internete erişim engelleri ile ilgili bazı çarpıcı örneklerle göz atmak gerekirse;

Youtube sitesine bir yılı aşkın süre erişim engellemesi getirilmiş, ardından Daily Motion sitesine erişim de aynı şekilde engellenmiştir. Konuya ilişkin Bianet haber sitesinde yayınlanan 07.05.2009 tarihli haberde şu ifadelerle yer verilmiştir;

*“Küresel video paylaşım sitesi **youtube.com**’un bir yıllık sansürü henüz anılmışken şimdi de onun gibi video paylaşımı için yararlanılan **DailyMotion** sitesine savcılık kararıyla yasak getirildi. Siteye erişim yasağı Beyoğlu Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 24 Mart’ta aldığı kararın ardından uygulamaya sokuldu. Siteye girmek isteyenler, **“Bu siteye erişim mahkeme kararıyla engellenmiştir. T.C.Beyoğlu Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 24.03.2009 tarih ve 2009/25 sayılı kararı gereği erişime kapanmıştır”** yazısıyla karşılaşılıyorlar. DailyMotion sitesine, Ağustos 2008’de de gerekçesi ve hangi yargı kararına dayandığı dahi belirtilmeden hizmete kapatılmıştı. Çeşitli gerekçelerle erişime kapatılan siteler arasında da geçmişte Myspace, Wordpress sitelerine de yer aldı. Ayrıca, geocities.com sitesi, Ankara 9. Sulh Ceza Mahkemesi’nin 4 Şubat 2008’de erişim yasağı kararı aldığından beri erişilmez durumda. YouTube’ə Türkiye’den getirilen erişim yasağının birinci yılına girdiğini hatırlatan İnternet Teknolojileri Derneği (INETD) başkanı **Mustafa Akgül** “Yasakçı refleksten kurtulmalıyız. Bu, İnternete zarar veriyor” açıklaması yapmıştı. Paylaşım sitesi, “Atatürk’e hakaret” içerdiği iddia edilen bir video gerekçesiyle, 5 Mayıs 2008’de mahkeme kararıyla erişime kapatılmıştı. 5651 sayılı İnternet suçlarıyla müca-*

1 http://www.alternatifbilisim.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_%C4%B0nternet%27in_2013_Durumu

dele kanununun kaldırılması gerektiğini vurgulayan Akgül, sorunun bununla sınırlı olmadığını da ekledi: “Kişisel haklar, fikri ve sınai hakların ihlali gerekçesiyle Türkiye’nin her hangi yerinde bir mahkeme, hiç bir savunma almadan, bir bilirkişiye başvurmadan tedbir olarak bir yasaklama getirebiliyor.”²

Youtube sitesine yönelik engelleme birden fazla kez gerçekleşmiştir. Youtube ve Twitter sitelerine erişimin engellenmesi konusunda, Şükrü Oktay Kılıç’ın Al Jazeera Turk internet sitesinde yayınlanan 21.03.2014 tarihli haberinde şu bilgilere yer verilmiştir;

“Türkiye’de Perşembe gecesinden itibaren Twitter’a erişim mahkeme kararıyla engellenmişti. Bugün itibariyle TİB’in aldığı tedbir kararıyla Youtub’e erişim de engellendi. YouTube’a erişimin engellenmesi kararı Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) tarafından verildi. Herhangi bir mahkeme kararı bulunmuyor. Yeni internet yasasıyla birlikte TİB, teknik ve hukuki değerlendirme sonucu bir sitenin erişime engellenme kararını alma yetkisine sahip olmuştur. İstanbul Anadolu 5. Sulh Ceza Mahkemesi, sosyal paylaşım sitesi Twitter’ın, Türkiye’den siteye erişimin engellenmesi kararına yaptığı itirazı reddetti. Twitter yönetimi, siteye erişimin kalkması için mahkemeye başvurduğunu açıkladı. Başvuruya gerekçe olarak da, yolsuzluk iddiasında bulunan bir hesabın kapatılma talebi listesinde olmasından ‘duyulan endişe’ gösterildi.

Twitter, Türkiye’deki erişim engeli hakkında blog.twitter.com adresinden bir açıklama yaptı. Twitter’ın Hukuk Danışmanı Vijaya Gaddle tarafından kaleme alınan, “Türkiye’deki erişim yasağıyla mücadele” başlıklı açıklamada şöyle dendi: Twitter’a erişim engeli altıncı gününde. Sorunu çözmek adına gerçekleştirdiğimiz girişimlere rağmen Türkiye’de milyonlarca insan hala Twitter’a eriş-

2 <http://bianet.org/bianet/ifade-ozgurlugu/114346-turkiyede-yasakli-internet-siteleri-ne-dailymotion-da-eklendi>

miyor. Erişim yasağı mahkemenin üç kararına dayanıyor. Fakat söz konusu kararlar bize kapatmadan önce ulaşmadı. Bu mahkeme kararlarından ikisi bizim kendi kurallarımızla da çelişiyor. Bu nedenle bahsi geçen hesaplar askıya alındı. Ancak mahkemenin son kararı, eski bir bakanın yolsuzlukla ilgili iddialarını içeren bir hesap ile ilgili. Özellikle bir hükümet yolsuzluğu varsa, kullanıcılarımız adına erişim yasağının kaldırılması için bugün mahkemeye başvurduk. Özellikle belirtmeliyiz ki Twitter'ın kapalı kaldığı süreçte hiçbir kullanıcının özel bilgileri paylaşılmadı. Türkiye'deki servisimizin engellenmesinin hiçbir yasal zemini yoktur.

*Ankara İdare Mahkemesi Türkiye Barolar Birliği'nin başvurusunun ardından Twitter'a erişimi tamamen engelleyen kararın yürütmesini "telafisi güç sonuçlar doğurmaması" için durdurdu."*³

Twitter'a ilişkin engelleme Anayasa Mahkemesi'ne taşınması üzerine Anayasa Mahkemesi'nin verdiği karar T24 haber sitesinde şu şekilde yer almıştır; *"Anayasa Mahkemesi, Twitter yasağının 12. gününde, sosyal medyada ifade özgürlüğü bağlamında tarihi nitelikte bir karar açıkladı. Yüksek mahkeme, "oybirliği" ile Twitter'ın tamamen engellenmesiyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verdi. İdari yargının Twitter'ın yasaklanmasına ilişkin işlem hakkında verdiği "yürütmeyi durdurma" kararının hâlâ uygulanmadığına işaret eden yüksek mahkeme, kararını "gereğinin derhal yapılması" için Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB), Bilgi Teknolojileri İletişim Kurumu (BTK) ve Ulaştırma, Haberleşme ve Denizcilik Bakanlığı'na gönderdi.*

Anayasa Mahkemesi, yasaklamaya gerekçe gösterilen mahkeme kararlarının bütün sitenin değil sadece ilgili içeriğin çıkarılması yönünde olduğunu vurgulayarak TİB'in Twitter'ı tamamen erişime kapatarak yargı kararına aykırı davrandığı mesajını verdi.

3 http://canli.aljazeera.com.tr/Event/Twitter_Yasag?Page=1

Kararda, “İnternet modern demokrasilerde başta ifade özgürlüğü olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin kullanılması bakımından önemli bir araçsal değere sahip bulunmaktadır. İnternetin sağladığı sosyal medya zemini kişilerin bilgi ve düşüncelerini açıklama, karşılıklı paylaşma ve yaymaları için vazgeçilmez niteliktedir. Bu nedenle düşünceyi açıklamanın günümüzde en etkili ve yaygın yöntemlerinden biri haline gelen internet ve sosyal medya araçları konusunda yapılacak düzenleme ve uygulamalarda devletin ve idari makamların çok hassas davranmaları gerektiği açıktır” ifadesi kullanıldı.”⁴

Söz konusu Anayasa Mahkemesi kararı, youtube sitesine yönelik erişim yasağının kaldırılmasına da gerekçe olmuştur. Adnan Keskin’in Taraf Gazetesi’nde yayınlanan 04.04.2014 tarihli haberine göre;

“Gölbaşı Sulh Ceza Mahkemesi Yargıcı Suzan Polat, video paylaşım sitesi Youtube’u erişimin tümünden engellenmesi yönündeki 27 Mart tarihli kararını Barolar Birliği’nin (TBB)nin itirazı üzerine kaldırdı. Erişimin tümüyle engellenmesinin milyonlarca Youtube kullanıcısının ifade özgürlüğünü ihlal ettiğine karar veren yargıç, sadece Youtube’daki 15 linke erişimin engellenmesi kararını sürdürme kararı verdi, genel erişim yasağını kaldırdı.

Anayasa Mahkemesi’nin (AYM) 2 Nisan’da verdiği Twitter’a özgürlük kararındaki gerekçeleri esas alarak 27 Mart’ta youtube hakkında verdiği yasak kararını kaldıran yargıç, AYM kararının, yasama, yürütme ve yargı organları için bağlayıcı olduğuna dikkat çekti.

Dışişlerindeki Suriye konulu toplantı kayıtlarının internete sızmasından sonra askeri ve siyasal casusluk-devlet sırlarının ifşası

4 <http://t24.com.tr/haber/anayasa-mahkemesi-twitter-yasagi-hak-ihlali-tib-ve-bakanlik-geregini-yapsin,255007>

konulu soruşturmayı gerekçe yapan Gölbaşı Başsavcılığı, Gölbaşı Sulh Ceza Mahkemesi'ne başvurmuştu. Mahkeme de belirli internet sitelerine erişimin engellenmesine karar vermiş, ancak "TİB'in bildirimlerine rağmen bahse konu içeriklerin engellenmesi kararının youtube-com.sitesi tarafından zamanında yerine getirilmediği" gerekçesiyle siteye erişimin tümünden engellenmesine karar vermişti.

*Yargıç Polat, youtube yasağını sadece şikayete konu olan sayfa-larla sınırlandıran özgürlük kararını özetle şöyle gerekçelendirdi: "Anayasa Mahkemesi'nin kararında ifade edildiği gibi, internet modern demokrasilerde başta ifade özgürlüğü olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin kullanılması bakımından önemli bir araçsal değere sahip bulunmaktadır. Bahse konu içerikler nedeniyle *youtube.com isimli internet sitesine erişimin engellenmesi yalnızca bu engellemeye dayanak gösterilen ve URL bazlı verilen kararlarla mümkün iken, "youtube.com " isimli internet sitesine tamamen erişimin engellenmesi, "youtube.com" ağından yararlanan tüm kullanıcıların ifade özgürlüğüne yönelik ağır müdahale niteliğindedir. Ülkemizde milyonlarca kullanıcısı olan bir video paylaşım sitesine erişimin engellenmesi, Anayasa'nın 26. ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 10. maddesinde korunan ifade özgürlüğüne müdahaledir. Ayrıca Anayasa'nın 153/6 maddesinde "Anayasa Mahkemesi kararları Resmi Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme.ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar" şeklindeki düzenleme karşısında AYM'nin yukarıda sözü edilen 02/04/2014 tarih ve 2014/3986 başvuru numaralı kararı göz önünde bulundurularak itiraz edenin talebinin kabulüne karar vermek gerekmıştır."⁵*

5 <http://arsiv.taraf.com.tr/haber-mahkeme-youtube-acilsin-152116/>

Erişim engellemelerinin gerekçelerine örnek oluşturması bakımından, Charlie Hebdo Dergisinin Hz. Muhammed'in karikatürünün yer aldığı kapağını yayınlayan internet sitelerine yönelik erişim engeli tipik bir örnek olarak incelenebilir. Mahkemenin erişim engeline ilişkin www.haberler.com sitesinde yer alan 14.01.2015 tarihli haberde şu bilgilere yer verilmiştir;

“Diyarbakır Barosu avukatlarından Ercan Ezgin'in Hazreti Muhammed'in karikatürlerin yayınlanmasının yasaklanmasına ilişkin talebi üzerine, Diyarbakır 2'nci Sulh Ceza Hakimliğince 4 internet sitesinin karikatürlerle ilgili sayfalarına erişimin engellenmesine karar verdi. Kararda, birgun.net , t24.com , internet-haber ve thelira.com adlı internet sitelerinin Charlie Hebdo'nun Hazreti Muhammed'in karikatürünün olduğu kapağının yayınlandığı sayfalarına erişimi engellendi. Kararın gerekçesinde herkesin ifade özgürlüğü hakkına sahip olduğunu belirten 2'nci Sulh Ceza Hakimi Özcan Kuşatan, asıl olanın ifade özgürlüğünün korunması olduğunu vurguladı. İfade hürriyetinin diğer kişi hak ve hürriyetleriyle sınırlamaya tabi olduğunu belirten Kuşatan, “İfade özgürlüğü bu hakkı kullanan bir kişinin başkasına istediğini söyleyebilmesine imkan tanımaz. Bazen ifade hürriyeti başkalarının kişilik hakları ile çatışabilir. Hukuk düzeninin çatışan iki değeri aynı anda koruması mümkün değildir. Gerek kişilik hakkı, gerekse ifade özgürlüğü tek başlarına hukuk düzenince koruma altına alınmıştır. Birinin diğerine üstün tutulması belirli bir olayda belirli şartlarda gerçekleşir. Yani hangisinin diğerine karşı daha çok korunacağı somut olayın şartlarına göre belirlenir. Bu bağlamda ifade özgürlüğü kamuoyunu aydınlatmanın ötesine geçer ve kullanılan araç da amaca uygun olmazsa kişinin dini değerlerinin, şeref ve haysiyetinin korunması değeri ifade özgürlüğünden üstün tutulacaktır. Dini değerlerin ve Peygamberin aşığılanmasına yönelik söz, yazı, resim, karikatür ve yayınların

o dine insanlara hakaret olarak kabulü mümkündür. Çünkü bir insanın dini inancı onun ayrılmaz bir parçası, onuru, şerefi ve saygınlığı yani kişilik hakları kapsamında korunması gereken bir değerdir” dedi.⁶

II- ALAN ADI TAHSİSİNE YÖNELİK YASAKLAMALAR

İnternet kullanımına karşı engellemeler yalnızca yayın yapan sitelere erişimin engellenmesi yoluyla değil, alan adı tahsisi sırasında da karşımıza çıkmaktadır. Bilgi Teknolojileri İletişim Başkanlığı tarafından getirilen düzenlemeye ilişkin Hürriyet Gazetesi'nin 28.11.2011 tarihli haberinde aşağıdaki bilgilere yer verilmiştir:⁷

“Webrazzi'nin haberine göre BTK, bugün alan adı hizmeti veren, hizmet ve içerikleri barındıran şirketlere gönderdiği tebliğ ile sanşürde yeni bir çığır açmayı başardı. İlk grupta alan adı olarak kesinlikle barındırılmaması gereken kelimeler var ve bu kelimelerin neredeyse tamamı gerçek anlamda “uygunsuz” olarak kabul edilebilir.

Asıl gariplik ise ikinci ve üçüncü gruptaki kelimeler nedeniyle ortaya çıkıyor. Bu gruplardaki birçok kelime, sadece pornografik içerik ile değil, hemen hemen her türlü konuyla anılabilecek cinsten: “animal, baldız, sıcak, kalca, liseli, itiraf , olgun ve sıkı durun; YASAK” gibi.. Yani artık yasak kelimesi de yasaklanmış durumda...

Şirketlerin bu yasaklara tepkili olduğu birçok yerde dile getiriliyor. Özellikle üçüncü gruptaki kelimelerin yanına eklenen «İçerikten

6 <http://www.haberler.com/charlie-hebdo-dergisinin-kapagina-erisim-yasagi-6867408-haberi/>

7 <http://www.hurriyet.com.tr/teknoloji/17656351.asp>

kontrol etme» tabiri işin tadını daha da kaçırıyor. Bu tabir, şirketlerin, bu kelimeleri içeren müşteri sitelerini kontrol etmesi gerektiği anlamını taşıyor.

Kısacası BTK, Türkiye’de internet konusunda yine çok tartışılacak bir karar imza atmış durumda. Bu kararın neler getireceğini ilersleyen günlerde birlikte göreceğiz.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK), bir kısım sakıncalı kelime gruplarıyla ilgili bir yasaklamanın söz konusu olmadığını, hosting hizmeti yapmakta olan yer sağlayıcılara bilgi amaçlı olarak bildirildiğini açıkladı.

BTK’dan yapılan yazılı açıklamada, Telekomünikasyon Başkanlığına, bazı alan adları ve içerikleri konusunda vatandaşlardan yoğun şikayet geldiği ve bu kelimelere içeriklerinde yer veren alan adlarıyla ilgili tedbir alınmasının talep edildiği bildirildi. Bu içerikleri barındıran internet sitelerinin 5651 sayılı yasanın 8. maddesinde yer verilen katalog suçlar ile ilgisi kapsamında yetkililerce gözden geçirilmesi ve suça aracılık edilmemesi amacıyla matuf olarak kendileri tarafından gerçekleştirilen bildirimden ibaret olduğu belirtilen açıklamada şu ifadeler yer verildi: “5651 sayılı yasa kapsamında yer sağlayıcılara 1 numaralı anahtar kelime grubunun geçtiği alan adlarının barındırılmaması, 2 numaralı anahtar kelime grubunun alan adından ve 3 numaralı anahtar kelime grubunun ise içerikten kontrol edilerek gerekli önlemlerin alınması amacıyla gerçekleştirilen bildirimden ibarettir.

Bu sözcüklerle ilgili yasaklama söz konusu olmayıp, yer sağlayıcıların katalog suçlardan birini işleyen siteleri tespit etmelerini kolaylaştırmak için sunulmuş anahtar sözcüklerden ibarettir.”

Şirketlere gönderilen tebliğin orjinal metni aşağıdaki gibidir:

Sayın YETKİLİ,

Bilindiği üzere, 04/05/2007 tarih ve 5651 sayılı "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun"ta dayanılarak çıkarılan "Telekomünikasyon Kurumu Tarafından Erişim Sağlayıcılara ve Yer Sağlayıcılara Faaliyet Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik", 24 Ekim 2007 tarihli ve 26680 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

İnternete açık hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan/işleten gerçek veya tüzel kişiler yer sağlayıcıdır. Yer Sağlayıcılığı hizmetini ticari olarak yapmasa bile web sitelerini kendi sunucularında barındıran gerçek veya tüzel kişilerin Yönetmelik gereğince Yer Sağlayıcılığı Faaliyet Belgesi almaları gerekmektedir.

İlgili Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasında; "26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan; İntihara yönlendirme (madde 84), Çocukların cinsel istismarı (madde 103, birinci fıkra), Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (madde 190), Sağlık için tehlikeli madde temini (madde 194), Müstehcenlik (madde 226), Fuhuş (madde 227), Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (madde 228) suçları ile 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda yer alan suçlar," erişimin engellenmesi konusu olabilecek suçlar olarak katalog halinde sayılmıştır.

İlgili Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında ise;

Yayınlar; a) İnsan onuruna, temel hak ve hürriyetlere saygılı olmalıdır. b) Gençlerin ve çocukların fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimini zedeleyecek türden içeriklere yer vermemelidir. c) Ailenin huzur ve refahını sağlayan hususlara zarar verecek nitelikte olmamalıdır. ç) Kişileri, uyuşturucu madde bağımlılığı, fuhuş, müstehcenlik ve kumar gibi kötü alışkanlıklara teşvik edici olmamalıdır.

Şekindedir.

Buna göre barındırdığımız alan adlarında İlgili kanun ve yönetmeliğe aykırı içeriklerin bulunmaması gerekmektedir. Aşağıda İlgili kanun ve yönetmeliğe aykırı içerik bağlamında değerlendirilebilecek kelime gurupları verilmiştir. Bu kelime guruplarını barındıran içeriklerin çıkarılması ile ilgili alan adlarının hizmetine son verilmesi ve son durumun mail ile tarafımıza iletilmesi gerekmektedir. Bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumunda ilgili CEZALİ müeyyideler ile karşı karşıya kalılabileceği unutulmamalıdır.

Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı

Konuya ilişkin Habertürk Gazetesi'nin 28.04.2011 tarihli haberine göre;

"Her geçen gün, internette özgürlükten biraz daha sınıfta kalan Türkiye yeni bir 'yasaklı sözcükler' listesiyle karşı karşıya.

Servis sağlayıcılara ve hosting firmalarına Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'ndan gönderilen ve gönderici hanesinde yersaglayici@tib.gov.tr adresinin yer aldığı tebligatta, günlük yaşamda kullanımından vazgeçilemez pek çok 'sıradan' sözcüğü de içeren yasak listesi bulunuyor.

Bildirime göre, bu sözcükleri içeren alan adı tahsis edilemeyecek, kullanılmayacak, mevcut olanlara erişim de kapatılacak.

Mektupla birlikte gelen listedeki sözcükler arasında en çarpıcıları şöyle:

31, Adrienne, Animal, Hayvan, Baldiz, Beat, Buyutucu, Ciplak, Citir, Escort, Etek, Fire, Girl (İngilizce’de ‘kız’ demek, Ateşli, Frikik, Free, Gey, Gay, Gizli, Got (ingilizce ‘get’ fiilinin geçmiş zaman ya da geçişli hali), Hatun, Haydar, Hikaye, Homemade (ev yapımı demek), Hot (İngilizce’de ‘sıcak’ anlamında geliyor), İtiraf, Liseli, Nefes, Nubile (?), Partner, Pic (İngilizce’de ‘picture’ın (resim, fotoğraf) kısaltması), Sarisin, Sıcak, Sisman, Teen (İngilizce’de 13-19 yaş grubunda genç), Yasak, Yerli, Yetiskin, Xn, XX...

Sansür listesinin etkisi, bazı ‘müstehcen’ sözcüklerin içinde geçtiği diğer sözcükleri de kapsadığından, erişim engelinin kapsamı inanılmaz boyutlara çıkacak. Örneğin içinde iki ya da üç kelimelik ‘müstehcen’ sözcüklerle çakışan harfleri içeren sözcükler de yasaktan nasibini alacak.

Tknlj.com’da sıralanan bazı ‘talihsiz’ sitelerden örnekler: Degisikmezeler.com, herkesokusundiye.com, sokmarket.com, bayramcikolotasi.com, bilgisayarakademisi.com, sanaldestekunitesi.com, forzabesiktas.com, tiklayarak.com, donanimalani.org, bakireklam.com, citirkurabiyem.com, kredikartiborcunubitir.com, burcunubil.com, globaldizayn.org, casperminishop.net, anlayarakokuma.com...”⁸

Yasaklı alan adı listesinde yer alan ve Türkçe ve İngilizce (erkek) eşcinsel anlamına gelen “Gey ve gay” sözcüklerine ilişkin yasaklamanın, eşcinseller açısından kendi var oluşlarını ifade etme yönünde engel teşkil ettiği ve bu durumun ifade özgürlüğünün ihlali anlamına geleceği açıktır.

8 <http://www.haberturk.com/polemik/haber/625491-138-kelimeye-yasak>

B-LGBTİ BİREYLERİN İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ VE İNTERNET

İnternet yoluyla ifade özgürlüğü konusundaki genel durumuna yukarıda değindiğimiz Türkiye’de, LGBTİ bireylerin internet yoluyla ifade özgürlüğü de genel tablodan farklı değildir. LGBTİ bireylerin internet yoluyla ifade özgürlükleri konusunu incelemeden önce, Türkiye’de genel anlamda LGBTİ bireylerin ifade özgürlüğü konusunu irdelemek yararlı olacaktır.

Türkiye’de basın ve medyanın LGBTİ bireylere yönelik yok sayma ve olumsuzlama tutumuna karşı LGBTİ bireylerin kendi sözlerini üretmek ve LGBTİ varoluşlara yönelik dezenformasyonla mücadele etmek için yayına başlayan Türkiye’nin ilk süresiz LGBTİ yayını Kaos GL Dergisi 21 yıldır yayın hayatındadır. Türkiye’de LGBTİ yayıncılığın ortaya çıkması ile otoritenin yok sayma şeklinde ortaya çıkan homofobik ve transfobik tutumunun, bu defa da sansürleme yoluyla kendini gösterdiğini gözlüyoruz.

LGBTİlerin kendilerini ifade etmesinin otoritelerce engellemesine pek çok örnek vermek mümkünse de, rapor kapsamında tamamını ele almak mümkün olmayacağından, burada yargı yoluna taşınan birkaç örneği vermekle yetinmek zorundayız.

Sansürleme örneklerinden en bilineni; Kaos GL Dergisi'nin "Pornografi" dosya konulu 28. Sayısına, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Basın Suçları Soruşturma Bürosu'ndan Cumhuriyet Savcısı Metin Sezgin'in 21/07/2006 tarih ve 2006/1708 Basın Soruşturma Sayılı yazılı talebine istinaden, Ankara 12. Sulh Ceza Mahkemesinin 2006/848 Müt. sayılı kararı ile el konulmasıdır.

El koyma kararına karşı yapılan itiraz, Ankara 15. Asliye Ceza Mahkemesinin 28/7/2006 tarih ve 2006/223 sayılı kararı ile reddedilmiştir. Bu karara karşı Kaos GL Dergisi tarafından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuru yapılmış olup, AİHM'de 4982/07 dosya numarası ile işlem gören dava henüz karara bağlanmamıştır.

Ankara Cumhuriyet Savcılığı yalnızca derginin toplatılması ile yetinmemiş, derginin sorumlu yazı işleri müdürü Umut Güner hakkında da, Türk Ceza Kanunu'nun 226. maddesinde düzenlenen müstehcenlik suçunu işlediği gerekçesi ile iddianame düzenleyerek yargılanmasını talep etmiştir.

Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 2006/580 sayılı dosyası ile yapılan yargılama sonucunda, dergi dağıtımına sokulmadan savcılıkça toplatıldığı için suçun işlenmediği öne sürülerek Umut Güner'in beraatine karar verilmiştir. Karar, suçun gerçekleşmediği ve gerekçesi yönünden bozulması talebiyle temyiz edilmiş ise de, Yargıtay temyiz talebini reddederek mahkeme kararını onamıştır.

Yine, Anıl Alacaoğlu'nun "Üçüncü Sınıf Kadın" başlıklı kitabı hakkında Başbakanlık Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'nun 29.07.2009 tarih ve 2009/5 sayılı kararı ile; "Küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir yaratacağı gerekçesiyle 1117 sayılı Kanununun 3266 sayılı Kanunla değişik 4 üncü maddesindeki sınırlamalara tabi olmasına", yani kapalı bir şekilde satılmasına karar verilmiştir. Karara yapılan itiraz Ankara Sulh Ceza Mahkemesi'nce reddedilmiştir.

LGBTİ temalı yayınlarla ilgili yasaklama ve kısıtlama yalnızca yazılı eserlerle sınırlı kalmamış, internet kullanımının yaygınlaşması ve LGBTİlerin sosyalleşmek amacıyla internet kullanımlarının artması ile birlikte, internet yoluyla yayın yapan pek çok LGBTİ sitenin yayını da engellenmiştir.

Bu engellemeler ilk defa 2007 yılında **LGBTİ Bireylerin İnsan Haklarını İzleme ve Hukuk Komisyonu** tarafından yayınlanan LGBTİ Bireylerin İnsan Hakları raporuna yansımıştır.⁹

Raporda internet yayınlarının engellenmesi ile ilgili özetle aşağıdaki bilgilere yer verilmiştir;

“LGBTİ bireyler açısından ifade özgürlüğünün kullanımına ilişkin hak ihlalleri tespit edilirken belirtildiği üzere, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğini ifade eden durumlar çoğunlukla hukuka aykırı olarak müstehcenlik ile ilişkilendirilmektedir. LGBTİ içerikli arkadaşlık sitelerinin bile bu tutumlardan pay alması olanaklı gözükmemektedir. Özellikle travesti, transeksüel bireylerin müstehcenliğin yanı sıra fuhuş ile anılıyor olması internet sitelerinde sansürü ifade özgürlüğüne aykırı olarak gündeme getirebilecek, önlem alınması gereken olası bir hak ihlali olarak tespit edilmiştir.

Bu tespitlere zemin hazırlayan vakıalar Komisyonun önüne (5651 sayılı) kanun yürürlüğe girmeden önce gelmiştir. Kaos Gey ve Lezbiyen Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği, İstanbul, Bursa, Ankara’daki İnternet kafelerde transeksüel, eşcinsel gibi kelime bazlı filtreleme programlarının kullanıldığını tespit ettiklerini belirtmiş ve bu tespitler sonrası bilgi edinme hakkı kapsamında İçişleri Bakanlığı’na başvurmuştur.”

9 http://www.kaosgldernegi.org/resim/kutuphane/dl/lgbtt_ih_raporu_2007.pdf

Kaos GL Derneği tarafından İçişleri Bakanlığı'na konuya ilişkin yapılan 26.02.2007 tarih ve 11522 sayılı başvuru sonucu verilen cevapta, LGBTT temalı web sitelerinin tam anlamıyla hangi gerekçeyle internet kafelerden erişimlerinin engellendiğine yer verilmemiştir.

Raporda devamla; ***“Bu vakıa gibi bildirilen bir diğer vakıa da internet cafelerde yapılan araştırmalara dayanmaktadır. LGBTT bireylerin internet cafelerde yaptığı araştırmalarda, bilgilendirme, duyuru ve iletişim amaçlı olarak var olan LGBTT derneklerinin web sitelerinin ve aynı amaçlarla kullanımda olan başka web sitelerinin de filtre programlarınca engellendiğini farklı farklı zaman ve internet kafelerde gözlemlenmiştir”*** ifadesine yer verilmiştir.

Raporda belirtilen sansürlemeye ilişkin kaygılar çok geçmeden gerçekleşmiştir. 2009 yılında uygulamada bir ilk görölmüş ve Türkiye İletişim Başkanlığı tarafından 03.10.2009 tarihinde Gabile ve HaydiGari isimli LGBTİ sitelerin yayınları durdurulmuřtur¹⁰. Engelleme ulusal ve uluslararası basında da yankı bulmuş ve LGBTT Hakları Platformu tarafından 2009 yılında yayınlanan LGBTT Bireylerin İnsan Hakları raporuna yansımıştır.¹¹

Bunun yanı sıra, kamusal alanda kullanılan bilgisayardaki filtreleme sistemleri ile LGBTİ sitelere erişim pek çok üniversitede ve kamu kuruluşunda da engellenmiştir. ***“5651 sayılı Kanun yürürlüğe girdikten sonra Haziran ayında Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nin tüm fakülte ve bölümlerinde internet üzerinden gey, lezbiyen, biseksüel, travesti ve transeksüel kelimelerini aramanın ya da bu kelimeleri içeren her türlü siteye erişimin engellenmekte olduğu tespit edilmiştir.***

10 hadigayri.com isimli internet sitesi 11 Mart 2011 tarihinde erişime açılmıştır (<http://bianet.org/bianet/lgbti/137165-kaos-gl-2011-insan-haklari-raporu-yayinlandi>)

11 <http://www.kaosgldernegi.org/resim/kutuphane/dl/2009lgbthaklarirapor.pdf>

Komisyon bileşenlerinden MorEl Eskişehir LGBT Oluşumu'nun Eskişehir'de yürüttükleri "Engelleri Kaldırın" başlıklı kampanyası ve yine Komisyon bileşenlerinden Kaos Gey ve Lezbiyen Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği ve Lambdaİstanbul Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Travesti, Transseksüel Kadın ve Erkekler Arası Dayanışma Derneği'nin yaptıkları resmi başvurular neticesinde erişime yönelik engelleme sona erdirilmiştir.¹²

TBMM'deki bilgisayarlardan LGBTİ sitelerine erişimin engellenmesi konusunda yapılan başvurular sonucu erişim engelini kaldırması Kaos GL 2011 İnsan Hakları Raporu'na şu şekilde yansımıştır;

"Ali Ekber Ertürk'ün haberine göre TBMM Başkanlığı aralarında LGBT dernekleri Kaos GL ve Lambdaİstanbul'un sayfalarının da bulunduğu bazı internet sitelerine yönelik 'erişim yasağını' kaldırdı. CHP Milletvekili Aylin Nazlıaka'nın girişiminin ardından yasağı kaldırın talimatın Meclis Başkanı Cemil Çiçek'ten geldiği öğrenildi."¹³

Yukarıdaki örnekler internet yoluyla ifade özgürlüğü konusunda sergilenen genel tutuma örnekleme olması bakımından incelenmiş olup, konuya ilişkin mevzuat ile güncel örneklere aşağıda yer verilecektir.

12 http://www.kaosgldernegi.org/resim/kutuphane/dl/lgbtt_ih_raporu_2007.pdf

13 <http://bianet.org/bianet/lgbti/137165-kaos-gl-2011-insan-haklari-raporu-yayinlandi>

C- İNTERNET KULLANIMINA İLİŞKİN MEVZUAT

1- DOĞRUDAN İNTERNET KULLANIMINI DÜZENLEYEN MEVZUAT

İnternet sitelerinin içeriklerinin ne şekilde düzenleneceğine ilişkin farklı kanun ve yönetmeliklerde pek çok atıf mevcut olmakla birlikte, rapor kapsamında yalnızca doğrudan internet sitelerinin içeriklerine ilişkin düzenlenmiş mevzuat incelenmiştir.

I-İNTERNET YAYINLARININ DÜZENLENMESİ İLE İLGİLİ MEVZUAT

İnternet içerikleriyle ilgili en kapsamlı yasa, 04.05.2007 tarih ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanundur.

Kanunun “Erişimin engellenmesi kararı ve yerine getirilmesi” başlıklı maddesindeki düzenleme şu şekildedir;

MADDE 8- (1) İnternet ortamında yapılan ve içeriği aşağıdaki suçları oluşturduğu hususunda yeterli şüphe sebebi bulunan yayınlarla ilgili olarak erişimin engellenmesine karar verilir:

a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;

- 1) İntihara yönlendirme (madde 84),
- 2) Çocukların cinsel istismarı (madde 103, birinci fıkra),
- 3) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (madde 190),
- 4) Sağlık için tehlikeli madde temini (madde 194),
- 5) Müstehcenlik (madde 226),
- 6) Fuhuş (madde 227),
- 7) Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (madde 228), suçları.”

Yukarıda değindiğimiz örneklerde görüldüğü üzere, LGBTİ bireylerin var oluşlarını ifade ettikleri yayınlar, uygulamada “müstehcen” olarak değerlendirilerek engellenmiştir. Türk Ceza Kanunu’nda dahi hangi fiillerin müstehcenlik olarak değerlendirileceğine ilişkin bir belirlilik yokken, TCK’daki müstehcenliğe ilişkin düzenlemeye atfen erişim engeli getirilebilmesi, LGBTİ bireylerin var oluşlarına dair ifadelerinin müstehcenlik olarak değerlendirilme riskini getirmektedir.

Kanunun “Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi” başlıklı 8/A maddesinde; “(1) Yaşam hakkı ile kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması sebeplerinden bir veya bir kaçına bağlı olarak hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, Başbakanlık veya millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması ile ilgili Bakanlıkların talebi üzerine Başkanlık tarafından internet ortamında yer alan yayınlara ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilebilir. Karar, Başkanlık tarafından derhâl

erişim sağlayıcılara ve ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirilir. İçerik çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereği, derhâl ve en geç kararın bildirilmesi anından itibaren dört saat içinde yerine getirilir.

(2) Başbakanlık veya ilgili Bakanlıkların talebi üzerine Başkanlık tarafından verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı, Başkanlık tarafından, yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi hâlde, karar kendiliğinden kalkar.

(3) Bu madde kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararları, ihlalin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL, vb. şekilde) içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle verilir. Ancak, teknik olarak ihlale ilişkin içeriğe erişimin engellenmesi yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla ihlalin önlenemediği durumlarda, internet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi kararı verilebilir.

(4) Bu madde kapsamındaki suçta konu internet içeriklerini oluşturan ve yayanlar hakkında Başkanlık tarafından, Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur. Bu suçların faillerine ulaşmak için gerekli olan bilgiler içerik, yer ve erişim sağlayıcılar tarafından hâkim kararı üzerine adli mercilere verilir. Bu bilgileri vermeyen içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumluları, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, üç bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(5) Bu madde uyarınca verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereğini yerine getirmeyen erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcılara elli bin Türk lirasından beş yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası verilir.” düzenlemesi getirilmiştir.

Madde içeriğinde yer alan “kamu düzeni” ifadesi ile, engellemeyi gerçekleştirecek yasa uygulayıcılara neyi içerdiği belli olmayan, sınırsız bir takdir yetkisi tanınmıştır. LGBTİ bireylerin ifade özgürlüğünün garanti altına alınması için, haklarla ilgili kısıtlamalara zemin veren bu tip yasalarda, hakların ayrımcılık yapılarak yasaklanamayacağına ilişkin düzenlemeler getirilmesine ihtiyaç vardır.

30/11/2007 tarih ve 26716 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “İlkeler” başlıklı maddesinde ise; “(1) *Yayımlar*;

b) Gençlerin ve çocukların fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimini zedeleyecek türden içeriklere yer vermemelidir.” düzenlemesi getirilmiştir.

Bu maddede yer alan “ahlaki gelişimi zedeleyecek” ifadesi, LGBT bireylerin aleyhine yorumlanma tehlikesi ihtiva etmektedir. Ahlak kavramının somut bir tanımının yapılmaması ve yasayı uygulayanlara geniş bir takdir yetkisi bırakılması, LGBTİ bireylerin ifade özgürlüğüne karşı tehdit barındırmaktadır.

II-İNTERNET ALAN ADLARININ DÜZENLENMESİ İLE İLGİLİ MEVZUAT

İnternet alan adları ise; 07.11.2010 tarih ve 27752 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İnternet Alan Adları Yönetmeliği ve 21.08.2013 tarih ve 28742 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İnternet Alan Adları Tebliği ile düzenlenmiştir.

İnternet Alan Adları Yönetmeliği’nin 3-ğ maddesinde; “*Tahsise kapalı adlar listesi: Alt alan adları ile mevzuata, kamu düzenine ve genel ahlaka aykırı olma gibi sebeplerle tahsisine izin verilmeyen alan adlarından oluşan listeyi ifade eder*” düzenlemesi getirilmiştir.

İnternet Alan Adları Tebliği'nin "Tahsis kapalı ve tahsise kısıtlı adlar listesi" başlıklı 34. maddesinde ise; "*Mevzuata, kamu düzenine, ülke güvenliğine, genel ahlaka, sağlığa ve emniyete aykırı olma gibi sebeplerle tahsisine izin verilmeyen adlar ile dünyadaki tüm üst seviye alan adları ve ".tr" altındaki ikinci seviye alan adları Tahsise Kapalı Adlar Listesine alınır.*" düzenlemesine yer verilmiştir.

Bu düzenlemede yer alan ahlak tanımı, LGBT bireylerin aleyhine yorumlanma tehlikesi ihtiva etmektedir. Yukarıda da değindiğimiz gibi, ahlak kavramının somut bir tanımının yapılmaması ve kavramın anlamının belirsiz olması idarecilere geniş bir takdir yetkisi bırakmakta, LGBT bireylerin kendilerini ifade ediş biçimlerinin ahlaksız kabul edilerek yaptırımına maruz bırakılma riski doğurmaktadır.

Bu durum, Kaos GL, Pembe Hayat, Bursa Gökkuşuğu LGBT derneklerinin Medeni Kanunu'nun 56. maddesi hükmünde yer alan "*Hukuka veya ahlâka aykırı amaçlarla dernek kurulamaz*" düzenlemesine istinaden kapatılma durumuyla karşı kaşıya kaldıkları, Lambda İstanbul ve Siyah Pembe Üçgen LGBT dernekleri hakkında ise aynı madde hükmüne istinaden ahlaka aykırı oldukları gerekçesi ile kapatılmaları yönünde dava açıldığı gerçeğiyle beraber değerlendirildiğinde, ahlak kriteri ile alan adı tahsisinin engellenmesinin, LGBTİ bireyler aleyhine uygulamalar gerçekleşmesi riski oluşturduğunu söylemek mümkündür.

III-İNTERNET KAFELERDE UYGULANAN FİLTREMELERLE İLGİLİ DÜZENLEMELER

İnternet kafelerde filtre programı uygulaması İller İdaresi Genel Müdürlüğünce yayınlanan 26.04.2006 tarih ve 2006/38 sayılı genelgeyle uygulamaya geçmiştir. Bu genelgede;

“İnternet kafelerde, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü zedeleyici, genel **güvenliği tehdit eden ve anayasal düzeni yıkma amacına yönelik siteler ile genel ahlaka aykırı içeriklere sahip kumar, bahis ve pornografik aykırı içeriklere sahip kumar, bahis ve pornografik içerikli, zararlı alışkanlıkları ve şiddeti** özendiren sitelere erişimin önlenmesinin, belirli türdeki sitelere erişimin engellenmesini **sağlayacak filtre yazılımının kullanılmasının ve filtreleme programlarının sürekli olarak güncellenmesinin sağlanması”** hükmü yer almaktadır.

Bu düzenlemede yer alan ahlak tanımı, yukarıda değindiğimiz nedenlerle, LGBTİ bireylerin aleyhine yorumlanma tehlikesi ihtiva etmektedir.

Nitekim, 2007 yılında **LGBTT Bireylerin İnsan Haklarını İzleme ve Hukuk Komisyonu** tarafından yayınlanan LGBTT Bireylerin İnsan Hakları raporunda bu düzenlemeye ilişkin şu ifadelere yer verilmiştir; “İfade ve örgütlenme özgürlüğünün LGBTT bireyler tarafından kullanımı çoğunlukla genel ahlak nedeniyle engellendiği için bu vaktä itibariyle de genelgenin bu hükmünün **kullanılmış olabileceği sonucuna varılmıştır. Komisyon olarak ifade özgürlüğünün ihlal edildiği tespit edilmiştir.”**

İnternet kafelere ilişkin olarak İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 44. maddesinde getirilen; “**İnternet kafelerde bulunan bilgisayarlarda bilgi ve beceri artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki oyunların oynatılması serbesttir. Bu işyerlerinde, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Anayasal düzene, genel güvenliğe ve genel ahlaka zararı dokunacak internet sayfalarına erişimin sağlanması yasaktır. Bu sayfalara girilmesi için bilgisayarların bu tür yayınları yapan sayfaların kapatılmasını sağlayacak filtre yazılımlarının kullanımı zorunludur.”** düzenlemesi de, “genel ahlaka zararlı” tanımının neyi işaret ettiği belirsiz bırakıldığından, yine aynı şekilde LGBTİ yayınlara ilişkin engelleme tehdidi oluşturmaktadır.

2- İNTERNET YOLUYLA YAPILAN YAYINLARA İLİŞKİN KISITLAMA GETİREN MEVZUAT

Birinci bölümde bahsi geçen düzenlemeler, doğrudan internet yayınlarıyla ilgili düzenlemeler içermektedir. Doğrudan internet yoluyla yapılan yayınları düzenlemeyen ancak internet yoluyla yapılan yayınlamalara yaptırım uygulanmasını da içeren düzenlemelere ise aşağıda yer verilmiştir;

TÜRK CEZA KANUNU

Müstehcenlik

Madde 226 – (1) a) Bir çocuğa müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünleri veren ya da bunların içeriğini gösteren, okuyan, okutan veya dinleten,

b) Bunların içeriklerini çocukların girebileceği veya görebileceği yerlerde ya da alenen gösteren, görülebilecek şekilde sergileyen, okuyan, okutan, söyleyen, söyleten,

c) Bu ürünleri, içeriğine vakıf olunabilecek şekilde satışa veya kiraya arz eden,

d) Bu ürünleri, bunların satışına mahsus alışveriş yerleri dışında, satışa arz eden, satan veya kiraya veren,

e) Bu ürünleri, sair mal veya hizmet satışları yanında veya dolayısıyla bedelsiz olarak veren veya dağıtan,

f) Bu ürünlerin reklamını yapan,

Kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Müstehcen görüntü, yazı veya sözleri basın ve yayın yolu ile yayınlayan veya yayınlamasına aracılık eden kişi altı aydan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünlerin üretiminde çocukları kullanan kişi, beş yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu ürünleri ülkeye sokan, çoğaltan, satışı arz eden, satan, nakleden, depolayan, ihraç eden, bulunduran ya da başkalarının kullanımına sunan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(4) Şiddet kullanılarak, hayvanlarla, ölmüş insan bedeni üzerinde veya doğal olmayan yoldan yapılan cinsel davranışlara ilişkin yazı, ses veya görüntüleri içeren ürünleri üreten, ülkeye sokan, satışı arz eden, satan, nakleden, depolayan, başkalarının kullanımına sunan veya bulunduran kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(5) Üç ve dördüncü fıkralardaki ürünlerin içeriğini basın ve yayın yolu ile yayınlayan veya yayımlanmasına aracılık eden ya da çocukların görmesini, dinlemesini veya okumasını sağlayan kişi, altı yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(6) Bu suçlardan dolayı, tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmlenir.

(7) Bu madde hükümleri, bilimsel eserlerle; üçüncü fıkra hariç olmak ve çocuklara ulaşması engellenmek koşuluyla, sanatsal ve edebi değeri olan eserler hakkında uygulanmaz.

“Müstehcenlik” tanımı, LGBT bireylerin aleyhine yorumlanma tehlikesi ihtiva etmektedir. Müstehcenlik kavramının somut bir tanımının yapılmaması ve kavramın anlamının belirsiz olması, kanunu uygulayanlara geniş bir takdir yetkisi bırakmakta, LGBT bireylerin kendilerini ifade etme biçimlerinin müstehcen kabul edilerek yaptırımı maruz bırakılması riski doğurmaktadır. Nitekim Kaos GL

Dergisi'nin 28. sayısı, Kaos GL tarafından yayınlanan Aşkın L Hali kitabı ve Anıl Alacaoğlu'nun Üçüncü Sınıf Kadın kitabı, eşcinselliğe ilişkin içerikleri nedeniyle müstehcen bulunarak sınırlandırılmıştır.

Murat Volkan Dülger tarafından hazırlanan "İnternet İletişiminin Engellenmesinin Hukuki Açıdan Değerlendirilmesi ve 5651 Sayılı Yasayla Getirilen Düzenleme" başlıklı makalesinde müstehcenlik suçu hukuki açıdan şu şekilde değerlendirilmiştir;

"Burada belirtilmesi gereken bir önemli konu da yetişkinlerin yer aldığı pornografik materyallerin suç oluşturup oluşturmadığı sorunudur. Bugün sosyo-ekonomik açıdan ve buna koşut olarak genellikle düşünce özgürlüğü açısından gelişmiş ülkelerde yetişkin pornografisine ilişkin materyallerin ve bunların dağıtılmasının suç oluşturmadığına yönelik yerleşik bir anlayış bulunmaktadır... Buna göre yetişkin pornografisi aslında mağdursuz suç olarak görülmektedir. Suç olarak anılmasının nedeni ise geçmişten gelen ahlaki değerlere dayandırılmaktadır. Ancak burada mağdur olması gereken kişiler söz konusu resim ya da filmlerde manken ya da oyuncu olarak yer alan kişilerdir. Bu film ya da resimlerde yer alan oyuncular ise 18 yaşından büyük olmakta, bu çekimleri yapımcılarla imzalamış oldukları sözleşmeler gereğince ücret karşılığı yapmakta ve kandırılmaları ya da zorla bu çekimlere katılmaları söz konusu olmamaktadır. Dolayısıyla da ceza hukuku anlamında bir mağdur bulunmamaktadır.

Diğer yandan bu materyalleri tüketenler açısından ise, bunlar açıkta satılmadığı gibi ancak ve ancak 18 yaşın üstünde olan kişiler tarafından satın alınabilmekte ve izlenebilmektedir. Bu nedenle çocukların psikolojik gelişimlerinin bu materyaller tarafından etkilenmesinin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu materyalleri izleyen yetişkin kişilerin mağduriyeti söz konusu değildir. Bu cinsel açıdan olgunluğa erişmiş kişilerin bilinçli bir tercihidir. Bunların

üretilmesinin ve tüketilmesinin ahlaken doğru olup olmadığı ceza hukukunun ilgi alanına girmediği gibi devletin yetişkinleri böyle materyallerden korumak gibi bir görevi de bulunmamaktadır. Çünkü laik devlet vatandaşlarının cinsel hayatlarına ve isteklerine bir başka kişinin özgürlüğünü etkilemedikçe karışmaz, bu ancak dinsel kurallarla yönetilen bir rejimde mümkün olabilir. Bu nedenle laik bir devlete sahip olduğu iddiasında bulunan ülkemizde de bu tür eylemler suç olmaktan çıkarılmalı ve buna ilişkin koruma tedbirleri alınmamalıdır. Yoksa yakında mayolu ya da bikinili bayan resimlerinin bulunduğu web siteleri ya da iç çamaşır veya naylon kadın çorabı tanıtımı ve elektronik satışı yapan sitelerin müstehcen olarak kabul edilmesi ve bu maddeye göre koruma tedbiri kapsamında erişimin engellenmesi ve bunların yöneticilerinin cezalandırılması mümkün olabilecektir. Ancak bu açıklamaların tamamı yetişkin pornografisine ilişkindir, çocuk pornografisi veya yetişkinlere ilişkin ürünlerden çocukların korunması kesinlikle bunun dışındadır. Devler çocukların bundan korunması için uluslararası sözleşmeler gereğince de sorumludur ve her türlü önlemleri almalıdır.

Bu konuda başlıca örneği Amerika Birleşik Devletleri'ndeki uygulama oluşturmaktadır. Bu ülkede pornografik materyallerin sunumu düşünce özgürlüğü içinde değerlendirilmektedir. Buna göre, ABD'de "düşünce özgürlüğü" kavramına ilişkin en önemli düzenleme, ABD Anayasasında yer alan "Birinci Ek Madde" (first amendment) dir. Birinci Ek Madde, içerik olarak değerlendirildiğinde, yalnızca ifade özgürlüğü ile sınırlı olmayıp; basın, toplantı, dilekçe ve dernek kurma gibi diğer özgürlükleri de içinde barındıran bir koruma maddesidir. ABD Anayasasına göre düşünce özgürlüğünün kaynağı, devletin halka olan ödevinin bir gereğidir. Yani devlet, hizmet görevi dolayısı ile bu özgürlükleri korumakla yükümlüdür."¹⁴

14 <http://www.dulger.av.tr/pdf/internerisimininengellenmesi.pdf>

“Birinci Ek Madde ilk bakışta, özgürlüklere ilişkin olarak mutlak bir koruma sağlıyormuş izlenimi verebilir. Ancak mutlak koruma alanı sanıldığıının aksine, oldukça dardır. Özgürlüklerin belirli yöntem ve ölçütlerle sınırlandırılması esastır. Bu yöntem ve ölçütler içtihat yolu ile oluşturulur ve benzer durumlara uygulanmak üzere “test” olarak benimsenir. Birinci Ek Maddenin kapsamında korumaya alınan özgürlükler içinde düşünce ve ifade özgürlüğü büyük öneme sahiptir. ABD’nin ilk uygulamalarının bazı düşünce açıklamalarının “düşünce açıklaması” olarak görülmezsizin koruma dışı bırakılması yönünde ilerlemesi, Birinci Ek Maddenin alanını daraltmıştır. Pornografi de bu ilk uygulamalarda, “düşünce açıklaması” olarak görülmemiş ve koruma kapsamı dışında bırakılmıştır. Zamanla dinamik yorumlar getirilmiş ve Birinci Ek Maddenin daraltılan koruma kapsamı geniş şekilde değerlendirilmeye başlanmıştır. Pornografi de, gelişen dinamik yorum ile koruma kapsamında kendine yer edinmiştir. Burada önemle üzerinde durulması gereken konu, pornografi ve müstehcenlik kavramlarının birbirinden ayrılmasıdır. Miller vs. California kararında, müstehcenlik ve pornografi tanımları yapılmış ve Birinci Ek Madde kapsamında korumanın sınırları belirlenmiştir. Buna göre, izleyene cinsel tahrik yaratma amacı ile sunulan açık seçik ifade görüntüleri “pornografi” olarak tanımlanırken; ahlaksız, rahatsız edici, iğrenç, cinsel istismar barındıran ifade, görüntü veya eylemler “müstehcenlik” kapsamında değerlendirilmiştir. Burada oluşturulan ayırım, Birinci Ek Maddenin koruma alanını da belirlemektedir. O halde, pornografi düşünce ve ifade özgürlüğü kapsamında genel korumadan yararlanabilecekken; müstehcenlik genel korumadan yararlanamayacaktır. Bu ikili ayırımı belirlemek adına, mahkeme kararı ile “Miller testi” oluşturulmuş ve ölçüt belirlenmiştir. (Miller v. California, 413 U.S. 15, 1973) Miller Testinde içerik değerlendirmesi yapılır ve içerik olarak şu özelliklere sahip ifade, görünüm veya fiil “müstehcen” olarak tanımlanır: politik, artıştık ve gerçek anlamda bilimsel değerlerin eksikliği; müsteh-

cenliğe ilişkin toplumsal standartların ihlal edilmesi ve yalnızca kişinin ahlakdışı menfaatlerine hitap edilmesi. Ancak görüldüğü üzere bu ölçüt de son derece belirsiz sınırlar çizmektedir. Pornografinin ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi, pornografi yolu ile yapılan ifadeyi hiçbir sınırlama olmaksızın mutlak korunan bir alan içinde olarak düşündürmemelidir. Çocuk istismarı ve çocukların cinsel obje olarak görülmesi üzerine kurulu çocuk pornosunun zamanla yaygınlaşması, pornografi sınırları konusunda insanları düşünmeye sevk etmiştir. Nitekim bugün için, çocuklar ve yetişkin olmakla beraber, rızası dışında şiddet yolu ile pornografîye model veya obje olmaya zorlanan kadınlar, pornografinin ifade özgürlüğü ile olan sınırlarını belirlemektedir.”¹⁵

Türkey Henkoğlu ve Bülent Yılmaz tarafından yayınlanan “İnternet Erişim Özgürlüğünün Kısıtlanması: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme” isimli makalede ise aşağıdaki tartışmalara yer verilmiştir;¹⁶

“İkinci Dünya Savaşı yıllarından itibaren müstehcenlik, politika, sosyal ve din alanlarında bilgi merkezlerinde yoğun olarak uygulanan sansürün günümüzde bilgi kaynaklarının daha fazla bulunduğu internet üzerinde uygulandığı görülmektedir (Oppenheim ve Smith, 2004). Ancak internet sansürü ülke, kültür ve içeriğe (çocuk pornografisi, terörizm, kumar vb.) bağlı olarak değişen yeni ve önemli bir olgudur (Al-Saqaf, 2010). İnternete ilişkin “filtreleme” deyimini ise, bir otorite tarafından uygulandığında sansür ile aynı anlamı taşımakta ve çoğu zaman sansür uygulamasının teknik ifadesi olarak kullanılmaktadır.

Toplum ahlakının korunması, çocukların korunması ve güvenlik gibi gerekçelerle birçok ülkede çocuk istismarı, şiddet, ırkçılık,

15 Öykü Didem Aydın, Üç Demokraside Düşünce Özgürlüğü ve Ceza Hukuku, C.İ, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2004, s. 55, 58, 62, 82.

16 <http://www.bby.hacettepe.edu.tr/e-bulten/dosyalar/file/Aralik2013/henoglu.pdf>

uyuşturucu, kumar, terörizm ve pornografik içeriğe filtre uygulanmaktadır (Bothma, 2010). Demokratik toplumlarda filtreleme sorumluluğu, kullanıcının kendi iradesi ile yapacağı tercihlere bırakılmaktadır. Tartışmaların özünü, internet sansürünün varlığının kabullenilmesi ve hangi durumda erişim engellemesinin uygulanacağı konusu oluşturmaktadır.

Müstehcenliğin ve pornografik içeriğin neler olduğunun tanımlanamadığı noktada, internet sansürün tanımının yapılabilmesi güçtür (Jones, 1999). Malley'e (Malley,

1990, s.21) göre sansürün hangi ölçüde uygulanacağı, politik düşünceye bağlı olarak değişmektedir. Bu noktada aynı otorite tarafından uygulanan ve özgürlüğü kısıtlayan sansür ile erişim engelleme arasındaki farkın da dikkate alınması önemlidir. Engelleme, toplum içerisinde etik olarak yayılması istenmeyen bir etkinliğin durdurulması için konulmuş kesin ve açık kurallardır. Sansür ise, bireylerin ya da toplumun düşünce ve ifadesini baskı altına alan bir yaklaşımdır. Bu yönü ile sansür, otoritenin kaygılarını gidermede kullanılan daha katı bir tutumun yansımasıdır (Prabhat, 2011).

Sansür ile erişim engelleme arasındaki anlamsal ve uygulamadaki farklılık erişim engellemelerini meşru hale getirmektedir. Bu nedenle, otoriteler sansür uygulamalarını da "erişim engelleme" ifadesiyle ve yasal düzenlemelere dayandırarak hayata geçirmektedirler.

... Müstehcenlik kavramının belirsiz olması, katalog suçların dışındaki suçlarla nasıl mücadele edileceğinin belirsizliği, zararlı içeriğin engellenmesi yerine tüm siteye erişimin engellenmesi, site sahibine savunma hakkı tanınmaması ve kapatma ile ilgili bilgi verilmemesi, 5651 Sayılı Kanun içinde yeniden gözden geçirilmesi gereken ve Türkiye'nin sansür konusunda sicilini olumsuz etkileyen alanları oluşturmaktadır.

... Yasal düzenlemelere bağlı olarak TİB tarafından servis sağlayıcıların filtrelemeye ilişkin uymalarını istediği kısıtlamalar, hosting hizmetlerinde kullanılması yasaklanan sözcüklerle ilgili listenin içeriğine bağlı olarak sansür uygulamasına dönüşebilmektedir (NTVMSNBC, 2011). Erişim engellemelerine ilişkin diğer önemli konu ise alınan engelleme kararlarının büyük bölümünü oluşturan müstehcenliktir. TCK'nın 226. maddesi'nde (Türk Ceza Kanunu, 2004) ve 5651 Sayılı Kanunda katalog suçlar arasında bulunan müstehcenliğin ve çocuk pornografisinin tanımı, Türk Hukuk Mevzuatında açık olarak yer almamaktadır. Müstehcenlik konusunun kapsam ve içeriği hakkında fikir veren hukuk kaynakları olarak Yargıtay içtihatları kullanılabilir. Fakat bu konuda da TİB tarafından nasıl bir yöntem izlendiği de açık değildir. Bu nedenle hatalı uygulamaların olabileceği değerlendirilmektedir. Oysa çocuk pornografisi konusunda hassas olan AB düzenlemelerine bakıldığında, bu kavramın mevzuat içerisinde 2001 yılında açıklandığı görülmektedir (European Commission, 2001). Benzer şekilde, Birleşmiş Milletler tarafından Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne ek olarak 2000 yılında hazırlanan ve Türkiye'nin 2004 yılında imzalamış olduğu protokolde de çocuk pornografisinin tanımı açık olarak yer almaktadır (CRİN, 2000).¹⁷

Yukarıda değinilen hukuki tartışmalarda verilen örnekler değerlendirildiğinde de görüleceği üzere, müstehcenlik düzenlemelerinin hangi eylemleri içerip içermediği konusunda kriterlerin belirlenmesi LGBTİ bireylerin ifade özgürlüğünü doğrudan etkileyen bir durum olup, bu hususta kriter belirlenmesi "Kanunsuz ceza olmaz" evrensel hukuk prensibi gereğince de zorunludur.

¹⁷ Çocuk pornografisi; çocuğun cinsel amaçla teşhir edilmesi ya da çocukların gerçek veya gerçek dışı olarak cinsel aktivitelerde bulunuyor gibi gösterilmesidir.

D- LGBTİ SİTELERE ERİŞİMİN ENGELLENMESİNE İLİŞKİN ÖRNEKLER

İnternet kullanımının artmasıyla LGBTİ bireylere yönelik internet sitelerinde de artış gözlenmektedir. Bu artışla beraber LGBTİ sitelere yönelik erişim engellemeleri de artmaktadır.

Konuya ilişkin olarak Kaos GL internet sitesinde yer alan 02.06.2015 tarihli Yıldız Tar'ın haberine göre; “

“Eşcinsel ve trans mekan tanıtımlarının yer aldığı, çeşitli haber paylaşımlarının yapıldığı www.gaylez.com 9 Nisan’da, www.travestice.com 7 Mayıs’ta, www.travestisitesi.com ve www.turkgaybar.com siteleri 26 Mayıs’ta ve son olarak www.istanbulgay.com sitesi ise 27 Mayıs’ta Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı tarafından kapatıldı. İdari tedbir uygulanan sitelere Türkiye’den erişim tamamen engellenmiş durumda.

Sitelerin belli içeriklerinin engellenmesi yerine tamamının kapatılması dikkat çekerken, 5651 sayılı “İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele edilmesi Hakkında Kanun” kapsamında sansüre uğrayan sitelerin sayısı artıyor.”¹⁸

¹⁸ <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=19548>

Konuya ilişkin yine Kaos GL internet sitesinde Yıldız Tar imzalı yayınlanan 17.08.2015 tarihli haberde, GayMag isimli internet sitesine erişimin engellenmesi ile ilgili şu bilgilere yer verilmiştir;

“Eşcinsel kültür, yaşam ve magazin sitesi Gaymag, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) tarafından idari tedbir uygulaması ile erişime kapatıldı.

Sansürün ardından sosyal medya hesabından bir açıklama yayınlayan Gaymag, “Adresimize henüz hangi içerik olduğunu bilmediğimiz bir içerik sebebiyle TİB tarafından alınan bir idari karar ile tedbir konulmuştur” dedi.

Gaymag’è sansüre ilişkin Kaos GL Derneği ve Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı (TOHAV) hukuki destek sağlıyor. İki kurumun birlikte yürüttüğü “Çeřitlilik ve Stratejik Davalama Ağı” projesi kapsamında site yöneticilerine danışmanlık verildi. Sansür kararına ilişkin yürütmeyi durdurma talepli iptal davası da açılacak.

Gaymag’in engellenmesine ilişkin KaosGL.org’a konuşan TOHAV Avukatı Meryem Kavak, “Tedbirin içeriği bize bildirilmedi. Hangi katalog suçtan ötürü tedbir kararı alındığını bile bilmiyoruz. Yürütmeyi durdurma talepli iptal davası açacağız. TİB bütün hukuk ilkelere aykırı davranarak fiili bir durum yaratıyor” dedi.¹⁹

19 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=20028>

E- KÜRESEL KULLANIMDA OLAN İNTERNET SİTELERİNİN TÜRKİYE'DE LGBTİLERE YÖNELİK UYGULADIKLARI SANSÜR

Türkiye'de internet siteleri içeriklerine ilişkin katı sansür uygulamaları yalnızca devlet uygulamaları olarak kalmamaktadır. Dünya çapında kullanıcıları olan internet sitelerinin de, kendilerine uygulanacak yaptırımlardan çekinerek, Türkiye'de daha sansürcü uygulamalar ortaya koydukları gözlenmektedir.

Bunun çarpıcı bir örneği, Facebook sitesi tarafından Kaos GL haberlerine uygulanan sansürde görülmüştür. Kaos GL sitesinde 29.07.2015 tarihinde yayınlanan habere göre;

“Facebook Türkiye Yönetimi, KaosGL.org’un “Homofobiye karşı çırpılıçplak” başlıklı haberini sansürledi. Topluluk kurallarına uymadığı gerekçesiyle sansürlenmiş haber paylaşımından kaldırıldı.

Haber, Brezilya'da eşcinsel bir çiftin homofobiyi protesto etmek için Sao Paulo Paulista Meydanı'nda soyunmasını konu ediniyor. Haber konu olan ve KaosGL.org'un yayınladığı fotoğraflarda ise, çift birbirine sarılmış bir şekilde poz veriyor.”²⁰

20 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=19929>

Facebook tarafından Kaos GL haberine yönelik sansürleme burada da kalmamış, sansürleme haberini haber yapan Bianet haberi de Facebook tarafından sansürlenmiştir!

Konuya ilişkin Kaos GL sitesinde yer alan habere göre; **“Kaos GL'nin “Homofobiye karşı çırılçıplak” başlıklı haberinin Facebook Türkiye tarafından sansürlenmesini yazan Bianet haberi de paylaşımdan kaldırıldı.**

Facebook, haber manşeti olarak kullanılan ve orijinal habere ait fotoğrafın “topluluk kurallarını ihlal ettiğini” söyledi. Bianet sayfası yöneticilerini de yöneticilikten atan Facebook ayrıca “Facebook kurallarıyla uyuşmadığı gerekçesiyle bianet’in paylaştığı içerikler birden fazla kez paylaşımdan kaldırılmıştır” uyarı mesajını paylaştı.

Kaos GL'nin sansürlenmiş haberi, Brezilya'da eşcinsel bir çiftin homofobiye protesto etmek için Sao Paulo Paulista Meydanı'nda soyunmasını konu ediniyor. Haber konu olan ve KaosGL.org'un yayınladığı fotoğraflarda ise, çift birbirine sarılmış bir şekilde poz veriyor.”²¹

Bunun yanı sıra, yine Facebook tarafından gerçek kimliği olmayan kullanıcıların hesaplarının kapatılması, Türkiye'de LGBTİ kimliklerini açık etmeden yaşamak zorunda kalan LGBTİ bireylerin sosyal alanda paylaşım yapma ve haberleşme hakkı bakımından engelleme teşkil etmektedir.

Konuya ilişkin Kaos GL sitesinde yayınlanan Kaos GL editörü Yıldız Tar imzalı 27.05.2015 tarihli haberde; **“Facebook'un “gerçek kimlik” dayatması sonucu çok sayıda kişinin hesapları bir bir kapatılıyor. “Kişilerin gerçek hayatta kullandığı isimleri” ile hesap açmalarını zorunlu kılan sosyal medya sitesi, kanıt olarak ise nüfus cüzdanı gibi belgeleri istiyor.**

21 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=19933>

Nüfus cüzdanı ve kimlik bilgilerini Facebook'a ibraz etme zorunluluğu mahremiyet, özel hayatın gizliliği, fişleme gibi tartışmaları beraberinde getiriyor. Söz konusu LGBTİ'ler olduğunda ise bu uygulama çok sayıda tehlikeye ve ayrımcılığa yol açıyor.

Çevresine ya da ailesine açık olmayan eşcinsel ve translar açılmaya zorlanıyor. Facebook hesabını korumak isteyen LGBTİ'ler kimlik isimlerini bildirmek zorunda kalıyor. Bu durum ise olası bir şiddet, mobbing ve ayrımcılığa kapı aralıyor. Translar için ise bu uygulama ekstra bir ayrımcılığa yol açıyor. Translara kendi seçtikleri gerçek isimleri yerine ailelerinin verdiği kimlik ismi dayatılarak ayrımcılık yapılıyor.” ifadelerine yer verilmiştir.²²

Türkiye’de uygulanan internet sansürünün, dünyanın başka ülkelerinde sansür uygulamayan internet sitelerine sirayet etmesi, sansür uygulamalarına ilişkin tartışmaların ifade özgürlüğü açısından ne derece elzem olduğunu göstermektedir.

22 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=19506>

F- LGBTİ ÖRGÜTLERİN İNTERNET YOLUYLA İFADE ÖZGÜRLÜKLERİNİN ENGELLENMESİNE KARŞI GERÇEKLEŞTİRDİKLERİ YASAL BAŞVURULAR

Yukarıda çeşitli örneklerle değinildiği üzere, internete erişimin engellenmesinin yöntem olarak sıklıkla kullanılması LGBTİ internet sitelerine de yansımıştır. Bu engellemelere karşı gerçekleştirilen yasal başvurulara örnekler aşağıdaki gibidir;

Çeşitli üniversitelerde öğrencilerce kullanılan bilgisayarlardan LGBTİ örgütlerin sitelerine erişimin engellenmesi üzerine, uygulanan filtrelemeler konusunda bilgi edinmek için Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi gibi üniversitelere ve Diyarbakır Büyükşehir Belediyesine Kaos Gey ve Lezbiyen Kültürel Araştırmalar Derneği tarafından başvurular yapılmıştır. Söz konusu başvurular üzerine pek çok üniversitelerdeki ve belediyedeki erişim engeli kaldırılmıştır.

Ancak Eskişehir Anadolu Üniversitesi tarafından verilen B.30.2.A-NA.0.70.61.00-1010-218 sayı ve 13/06/2007 tarihli cevapta; “Üniversitemizce ağın kullanım amacı ile bağdaşmayacak nitelikteki, peer-to-peer dosya indirme siteleri, reklam yayımı yapılan siteler, yasal olmayan MP3 ve benzeri **çoklu ortam dosyalarının indirildiği siteler, yoğun resim ve video indirme olanağı sağlayan site-**

ler, güvenlik riski yaratan ve yoğun trafik üreten genellikle cinsel içerikte materyal sağlayan sitelerin erişimine engel olmak için bir yazılım kullanılmaktadır. Bu yazılım bütün sitelerin sınırlandırıldığı Websense URL veritabanı ve içerik filtreleme yazılımıdır. Bu yazılımda, bütün siteler içeriklerine göre sınıflandırılmıştır.

Derneğinizi sitesi olan www.kaosgl.org sitesi, Websense veritabanında “Adult Content” kategorisinde görülmektedir. Websense veritabanında yapılan sorguda, cinsel ilişkiyi çağrıştıran görsel materyal bulunan söz konusu sitenin “Adult Content” kategorisine eklendiği anlaşılmıştır. Bu nedenle yazılım tarafından erişim engellenmektedir.

Üniversitemiz ağının kullanım amacı dışındaki sitelere erişim, ilgililerce ücreti ödemek koşulu ile dışarıdaki erişim noktalarından sağlanabilir.

Belirtilen nedenlerle ilgi dilekçeniz hakkında İdaremizce yapılabilecek bir işlem bulunmamaktadır.” ifadelerine yer verilmiş ise de, raporun düzenlendiği tarihte üniversiteden erişimin sağlandığı rapor edilmiştir.

Kafkas Üniversitesi tarafından derneğe verilen 31.05.2011 tarihli cevapta ise; “Üniversitemiz tarafından Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’nın Kara Listesinin dışında herhangi bir web sitesine erişim engellenmemiştir.” denilmiştir.

Bunun üzerine, üniversitelerdeki filtreleme konusunda bilgi edinmek için, Kafkas Üniversitesi’nin cevabı dayanak gösterilerek, Kaos GL Derneği tarafından 05.07.2011 tarihli dilekçe ile Bilgi Edinme Yasası kapsamında Türkiye İletişim Başkanlığı’na (TİB) başvurularak; dernek resmi internet sayfasının anılan kara listede olup olmadığı sorulmuştur. Derneğe verilen cevapta böyle bir uygulama olmadığı belirtilmişse de, halen kamusal biçimde kullanılan bilgisayarlardan dernek resmi internet sitesine erişim engellemesi sürmektedir.

Bunun yanı sıra, LGBTİ bireylere yönelik dünya çapında kullanılan arkadaşlık sitelerinden olan www.grindr.com adlı internet sitesine erişim de İstanbul Anadolu 14. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 26.08.2013 tarih ve 2013/406 D. İş sayılı kararı ile engellenmiştir. Engelleme kararına karşı Siyah Pembe Üçgen İzmir Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Araştırmaları ile Ayrımcılığına Karşı Dayanışma Derneği'nin yapmış olduğu itiraz reddedilmiş olup, raporun güncellendiği 20.08.2015 tarihi itibarıyla engelleme devam etmektedir.

Türkiye'de fiilen uygulanan filtreleme sistemlerini sistematik hale getirmek amacıyla Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nca hazırlanan İnternetin Güvenli Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar Taslağı ciddi tartışmalar yaratmıştır. Taslağa karşı "İnternetime Dokunma" başlıklı bir kampanya başlatılmış, Türkiye'nin 30 şehrinde protesto eylemleri düzenlenmiştir.

"İnternetin Güvenli Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar Taslağı, 22 Şubat 2011'de "internetin güvenli kullanımı" konusuyla ele alınmış ve toplamda on beş maddeden meydana gelmektedir. Taslakta ele alınan maddeler sonucu, 5809 sayılı Kanununun 4'üncü, 6'ncı ve 50'nci maddeleri ile 28.07.2010 tarihli ve 27655 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Elektronik Haberleşme Sektöründe Tüketici Hakları Yönetmeliği'nin 10'uncu maddesi hükümleri kapsamında Ek'te yer alan "İnternetin Güvenli Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar Taslağı"nın onaylanarak yürürlüğe girmesi hususuna karar verilmiştir. Taslağa göre internet hizmeti sağlayan şirketler, abonelerine dört farklı filtreleme seçeneği (standart, çocuk, aile, yurtiçi) sunacak. Aboneler bu seçeneklerden birini seçmek zorunda; seçmeyenlerin internet erişimi "standart" profile uygun olarak filtrelenecek. Her seçenek için filtrelenecek siteler listesi BTK tarafından belirlenecek ancak kamuoyuna açıklanmayacak. Madde 4'te geçen ve internette kullanıcı profilleri oluşturmaya yönelik içerik şöyledir:

MADDE 4 - (1) Bu usul ve esaslarda geçen;

a) Aile profili: Kullanıcının Kurum tarafından İşletmecilere gönderilen kara listedeki alan adı, IP adresi, port ve web proxy sitelerine erişimin sağlanmadığı profili,

c) Çocuk profili: Kullanıcının sadece Kurum tarafından İşletmecilere gönderilen beyaz listedeki alan adı, IP adresi ve portlara erişimin sağlandığı profili,

k) Standart profil: Kullanıcının erişebileceği internet site ve uygulamalarına ait bir sınırlamanın olmadığı, mevcut mevzuat kapsamında internete erişimin sağlandığı profili,

l) Yurtiçi internet profili: Kullanıcının sadece yurtiçinde barındırılan ve kara listede yer almayan alan adı, IP adresi ve portlara erişimin sağlandığı profili ifade etmektedir.

13 Nisan 2011’de İPS İletişim Vakfı/bianet, BTK’nin kararının iptali ve yürütmesinin durdurulmasını istemiyle Danıştay’a dava açtı. Vakıf, Danıştay’a yaptığı başvuruda BTK’nin aldığı yeni kararın yasal dayanaktan yoksun olduğunu ve anayasa ve uluslararası sözleşmelerle tanınan temel hak ve özgürlükleri ölçsüz şekilde kısıtladığını söyledi. Vakıf adına başvuruda bulunan avukat Ayşe Altıparmak, kurumun keyfi bir şekilde yasaklı siteler listesi hazırlayabileceğini, çocukları zararlı içerikten korumak için ebeveynlerin yerine karar verilmesinin makul olmadığını belirtti.

27 Nisan 2011’de Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) tarafından hosting firmalarına yasaklı kelimelerden oluşan bir liste gönderdi. Gönderici hanesinde yersaglayici@tib.gov.tr adresinin yer aldığı tebligatta belirtilen sözcükleri içeren alan adı tahsis edilemeyecek, kullanılmayacak, mevcut olanlara erişim de kapatılacak. Liste yüz otuz sekiz kelime ve üç gruptan oluşmaktadır.”²³

23 https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0internetime_Dokunma!

Yasaklı kelimeler listesinde doğrudan LGBTİ varoluşu ifade eden kelimeler bulunmaktadır. Bu kelimelerin yasaklanması ile LGBTİ bireylerin kendilerini internet yoluyla ifade etme ve haberleşme haklarının ellerinden alınacağı açıktır. Zira, yasaklı kelimeler listesinde Türkçe ve İngilizce (erkek) eşcinsel anlamına gelen “Gey, Gay” kelimeleri de bulunmaktadır.

28 Nisan 2011’de alan adlarında kullanılması sakıncalı sözcüklere ilişkin TİB tarafından gönderilen belgenin, yasaklama değil bilgilendirme amaçlı olduğu açıklanmıştır.

“Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından hosting firmalarına 21 Nisan 2011’de gönderilen bir e-postada belirlenmiş birçok sitenin hizmetine son verilmesi istendi. Gönderilen e-posta şöyledir:

“Sayın Yer Sağlayıcı;

Aşağıdaki alan adlarına yer sağlayıcılık hizmeti verdiğiniz tespit edilmiştir. Bu kapsamda derhal bunlara yer sağlayıcılık hizmetine son vermeniz gerekmektedir. Aksi takdirde herhangi Bir bildirimde bulunmaksızın yasal işlemlere başvurulacaktır. Diğer taraftan; bundan sonrada; 5651 sayılı Kanunda sayılan Katalog suçlar (müstehcenlik, fuhuş, çocukların cinsel istismarı, vb.) kapsamındaki internet sitelerine yer sağlayıcılık (hosting) hizmeti vermemeniz gerekmektedir.

Gereğinin DERHAL yapılmasını ve sonucundan bilgi verilmesini rica ederim.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu

Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı”

Kapanması istenen siteler arasında Ekşi Sözlük hızlı forum oluşturma sitesi myfastforum.org, kız yurdu alkinkizyurdu.com.tr, dini video sitesi ankebut.net, emlakçı sitesi emlakbankbodrum.com, haber siteleri indeksi aferin.net, **taciz ve istismar hakkında bilgilendirici site www.tacizveistismar.com, Pembe Hayat LGBTT Da-**

yanişma Derneği pembehayat.org gibi siteler yer almaktaydı ve toplamda altmıştan fazla site listedeydi. Elektronik postanın başına yansması üzerine kısa bir açıklama daha yapan TİB, “bir engelleme kararı yok” dedi.

Sosyal medyada, hem “İnternetin Güvenli Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar Taslağı” hem TİB’in Ekşi Sözlük’ü kapatılması istenen siteler arasına alması eleştirildi. Twitter’da olayı protesto eden birçok mesaj yazıldı. Mesajlara eklenen #22agustos, Twitter’ın dünyadaki en popüler etiketlerinden biri oldu. “İnternetime Dokunma!” Facebook etkinliğine 600.000’den fazla kişi katıldı. Ekşi Sözlük yazarları, kapatma kararına yüzlerce entry ile yanıt verdi. İmza.la sitesinde başlatılan İnternetime Dokunma başlıklı imza kampanyası da Twitter ve Facebook’ta duyurulmaya başladıktan kısa süre sonra 8 bin imzayı aştı.

22 Ağustos tarihinde uygulamaya geçilecek olan “İnternetin Güvenli Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar Taslağı”nı protesto etmek amacıyla birçok ilde protesto hazırlığı yapıldı. 15 Mayıs 2011 Pazar günü saat 14.00’te Amsterdam, Köln ve Viyana ile Türkiye’de otuz farklı ilde sansüre karşı yürüyüş yapılmasına karar verildi.”²⁴

Haberde de görüldüğü üzere, resmi dernek niteliğindeki Pembe Hayat LGBTT Derneği’nin resmi internet sayfası olan pembehayat.org da filtreleme yoluyla erişimin engellendiği siteler arasına girmiştir. Ancak taslakla ilgili TİB resmi internet sitesinde bir bilgiye erişilememekte olup, en azından pembehayat.org sitesine erişim halen sağlanabilmektedir.

24 https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0nternetime_Dokunma!

SONUÇ ve ÖNERİLER

Türkiye’de internet yayınlarının içerikleri ve alan adı tahsisi ile ilgili mevzuat yalnızca LGBTİ bireylere yönelik değil, genel anlamda ifade özgürlüğü alanında bir tehdit olarak karşımıza çıkmaktadır. Raporda değerlendirilen kısıtlı sayıdaki örnek dahi, “müstehcenlik, “kamu düzeni”, “ahlak” gibi içeriği belirsiz kavramlarla geniş bir engelleme yetkisi kullanımına yol açıldığını ortaya koymuştur.

T.C. Anayasasının 26. maddesi ile, *“Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.*

Bu hürriyetlerin kullanılması, (Ek ibare: 3/10/2001-4709/9 md.) millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlandırılabilir.

(Mülga: 3/10/2001-4709/9 md.)

Haber ve düşünceleri yayma araçlarının kullanılmasına ilişkin düzenleyici hükümler, bunların yayımını engellemek kaydıyla, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin sınırlanması sayılmaz.

(Ek: 3/10/2001-4709/9 md.) **Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir.”** hükmü getirilmiştir.

Ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti devletinin taraf olduğu ve T.B.M.M. tarafından usulünce imzalanarak yürürlüğe konulan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesi hükmüne göre; **“Herkes görüşlerini açıklama ve anlatım özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, kanaat özgürlüğü ile kamu otoritelerinin müdahalesi ve ülke sınırları söz konusu olmaksızın haber veya fikir almak ve vermek özgürlüğünü de içerir. Bu madde, devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine bağlı tutmalarına engel değildir.**

Kullanılması görev ve sorumluluk yükleyen bu özgürlükler, demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması veya yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması için yasayla öngörülen bazı biçim koşullarına, sınırlamalara ve yaptırımlara bağlanabilir.” denilmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, sözleşmenin 10. maddesinde düzenlenen ifade özgürlüğünün ne anlama geldiğini belirttiği pek çok değişik kararında ifade özgürlüğünün demokratik bir toplumdaki önemine göndermede bulunmuştur. Bu kararlardan birinde; **“İfade özgürlüğü, toplumun ilerlemesi ve her insanın gelişmesi için esaslı koşullardan biri olan demokratik toplumun temel müesseselerinden birini oluşturur...”** hükmüne yer vermiştir.

10. maddenin koruduğu “ifade” yazılı ya da sözlü kelimelerle sınırlı değildir; bir fikir ifade etmeyi ya da bir bilgi sunmayı amaçlayan resimleri, görüntüleri ya da eylemleri de kapsar. Bazı durumlarda, giyim bile 10. maddenin kapsamına girebilir.

Üstelik, 10. madde bilgi veya fikrin sadece içeriğini korumakla kalmaz, bunların ifade edildikleri biçimi de korur. Bundan dolayı basılı belgeler, radyo yayınları, tablolar, filmler ve elektronik bilgi sistemleri de bu maddenin koruması altındadır. Bunun anlamı, bilgi ve fikirlerin üretim ve iletimi, aktarılması ve dağıtımı için kullanılan araçların da 10. maddenin kapsamına girdiğidir.

10. maddenin tipik bir özelliği, bu maddenin rahatsız edici, şok edici, toplumun geniş kesimlerini rahatsız eden fikir ve ifade biçimlerini de koruma altına almış olmasıdır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Handyside davasında son derece veciz bir şekilde ifade edip, sonradan pek çok kararında tekrar ve tekrar belirttiği üzere; **“İfade özgürlüğü, sadece lehte olduğu kabul edilen ya da zararlı ya da ilgilenmeye değmez görünen “bilgi” ve “düşünceler” için değil, ama ayrıca devletin ya da nüfusun bir bölümünün aleyhine olan, şok eden, rahatsız eden düşünceler için de uygulanır. Bunlar, “demokratik toplumun” olmazsa olmaz unsurlarından olan; çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin gerekleridir.”**

Bu temelde AİHM, müstehcen oldukları gerekçesiyle ulusal mahkemelerin kararıyla resimlerine geçici olarak el konulan ressamın ifade özgürlüğüne müdahale edilmiş olduğuna hükmetmiştir. Benzer biçimde, bazı sahnelerinin müstehcen olduğu gerekçesiyle ülke otoritelerince bir filme el konulması, AİHM tarafından ifade özgürlüğüne bir müdahale olarak tanımlanmıştır. Bazı bölümlerinin müstehcen olduğu gerekçesiyle kitapların toplatılması da AİHM tarafından aynı şekilde ele alınmıştır.

Bu nedenle, T.C. Anayasası ve Türkiye'nin tarafı olduğu uluslararası sözleşmelerle garanti altına alınmış olan ifade özgürlüğünün uygulamada etkin bir şekilde kullanılabilmesi için, otoritelere internet erişimini kısıtlama yetkisi veren yasal düzenlemelerin, muğlak kriterlere yer verilmeden, ayrımcılığa yol vermeyecek şekilde yeniden düzenlenmelerine ihtiyaç vardır.

İNTERNETTE FEMİNİST PRENSİPLER

Association for Progressive Communications (APC) tarafından Toplumsal Cinsiyet, Cinsellik ve İnternet Konferansında geliştirilen İnternette Feminist Prensipler “FeministBirİntenetHayalEt”, KaosGL.org tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Konferansta belirtilen prensipler aşağıda sıralanmış olup, internet yayın içerikleri ile ilgili Türkiye’deki yasal düzenlemelerin ne şekilde gerçekleştirilmesi gerektiğine ilişkin olarak, bu prensiplerin kılavuz olarak kullanılmasını öneriyoruz;

1. Feminist internet kadınların ve kuirlerin daha fazla güçlendirilmesi demektir. Tüm farklılıklar içinde ataerkinin çözümlenmesini içerir. Bu nedenle internete evrensel ekonomik, dizginsiz, koşulsuz ve eşit erişim hakkını içerir.
2. Feminist internet kamu, özel ve diğer alanlarda bir yansıma ve hareketlerimizin devamlılığı ve direncidir. Hayatımızın politize kısımlarını internet üzerinden duyurmanın kararı bireysel ve kolektif olarak bizdedir.
3. İnternet dönüştürücü bir kamusal ve siyasal alandır. İnternet cinsiyetlerin, cinselliklerin ifade edilmesinde yeni formlar sağlar,

kolaylaştırıcıdır. Bu, bölgede yer alan feminist hareketin inşası için hesap verebilir, şeffaf ve önemli fırsat taleplerini içeren ortamlar yaratır.

4. Online şiddet ve teknolojik şiddet, toplumsal cinsiyet temelli şiddetin sürekliliğinin parçasıdır. İnternette yaşanan kadın düşmanını saldırılar, tehditler, korkutma, kadın ve LGBTQİ'lerin yaşadıkları sorunlar, zararlı ve endişe vericidir. Bunu önlemek farklı internet paydaşlarının ortak sorumluluğundadır.
5. Ulusal ve uluslararası düzeyde feminist sesleri susturmak isteyenlere, ahlak üzerindeki iddianın tekeline, diğer aşırı güçlere karşı direnmek gereklidir. Kadınların yaşadığı gerçekleri alternatif ve farklı anlatılar ile yükseltmek için internetin gücü gereklidir.
6. Feminist aktivistler olarak, şu anda interneti kontrol eden ataerkil alanlarda zorlu ve karar verme masalarında daha fazla feminist ve LGBTQİ olması gerektiğine inanıyoruz. İnternet mevzuatındaki düzenlemelerin demokratikleşmenin yanı sıra küresel ve yerel ağlar sahipliğinde gerçekleşmesi gerektiğini düşünüyoruz.
7. İnternet, neoliberal kapitalist mantığın feminist sorgulamasında, istikrarsızlaştırma, yapı bozum ve ekonomik gücün yaratılmasında, kolektif dayanışma ve açıklık ilkeleri ile bir dayanışma formu oluşturur.
8. Feminist aktivistler olarak, teknolojinin açık kaynak araçlarını ve platformlarını kullanarak feminist ortamlar yaratmayı taahhüt ediyoruz. Bunu teşvik etmek, yaymak ve bu araçların kullanımı ile ilgili bilgileri paylaşmak bizim önemli faaliyetlerimizdendir.

9. Kritik bilgilere erişim sağlamada –sağlık, zevk ve riskler de dâhil-, topluluklara ulaşma, kültürleri ifade etmede internetin önemli esastır, desteklenmeli ve korunmalıdır.
10. İnternetin izlenmesi ataerkil sistemin bir aracıdır. Bu izleme mekanizması çevrimiçi ve çevrimdışı hakları kısıtlar. Mahremiyet hakkının korunması ve veri üzerinde kontrol konusunda herkes için daha güvenli, açık internet kritik bir ilkedir. Bireylerin birbirini izlemesi, devletin bireyi izlemesi, özel sektör ve devlet dışı aktörlerin bireyi izlemesi konularına eşit özen gösterilmelidir.
11. Herkesin internette anonimlik ve unutulma hakkı vardır. Bu nedenle kişilerin çevrimiçi tüm kişisel veri ve bilgilerine hangi koşullar altında kimin erişebileceğine karar vermek ve silmek kişilerin denetimine bırakılmalıdır. Ancak, bu hakkın, bilgiye ulaşma, şeffaflık ve hesap verebilirlik için dengeli olması gerekir.
12. Seçme, ifade özgürlüğü ve internette çeşitli cinsellik deneyimleri devredilemez bir haktır. Anonimlik esastır.
13. İnsanların rızası ve bunu nasıl ifade ettiği kendi denetimindedir. Devlet ve devlet dışı faktörler insanların cinsel yaşamlarını kısıtlamaktadır. Biz ahlaki polislik, sansür ve hakların kısıtlanmasının büyük bir siyasi projenin parçası olduğunun farkındayız.
14. Biz feministler ve internet hakları savunucuları olarak çocuklar ve gençler için güvenli, sağlıklı ve bilgilendirici internet sağlamak için kendi rolümüzün farkındayız. Bu nedenle dijital güvenlik mekanizmalarının teşvik edilmesi gerekir. Aynı zamanda, biz onların, kritik zamanlarda cinsellik konusunda olumlu bilgilere erişimi içeren sağlıklı gelişimi için çocuk haklarını ka-

bul ediyoruz. Zararlı içerik hakkında alınan kararlarda gençlerin sesleri ve deneyimleri dâhil edilmelidir.

15. Çevrimiçi pornografi bir insan hakları ve emek konusudur. Pornografi rıza, özerklik ve seçim ile ilgilidir. Kadına yönelik erkek şiddeti ile pornografi arasında kurulan basit nedensel ilişkiyi kabul etmiyoruz. Biz ayrıca cinsellikle ilgili eğitim materyali, cinsel yönelim-cinsiyet kimliği ve ifadesi ve kadın cinselliğinin ifadesi konusunda pornografi terimini kullanmayı reddediyoruz.

